

Marius Abramavičius

*Punktyrai
kelio paraštėse*

Kelionė į IRANĄ 2009 m. vasarą

VERSUS AUREUS

Aišku, po pastarųjų įvykių, kai demonstracijos persikėlė į miestų gatves, mąstymas gerokai pasikeitė. Kartą sujudėjęs taip stabiliai atrodęs pasaulis jau juda dar niekam kol kas nežinoma kryptimi.

Prezidento rinkimai

Kaleybar

Viešbutis, kuris, pasirodo, vienintelis šiame miestelyje, – nenusakomas. Lovų kietybė ir grindų, tai yra kiliminių dangų purvinumas tiesiog neaprašomas. Bet kai kito pasirinkimo nelabai matyti, tenka džiaugtis tuo, ką turi. Artėja didžiausia šios dienos, o gal ir šių metų, atrakcija, – prezidento rinkimai. Kiekvienoj šalyje šitokie rinkimai kelia nemažą sambrūzdį. O šičia, kur dabar aš esu, – Irane, – visai nežinomas vyksmas. Net neįsivaizduoju, kaip

Balsavimo džiaugsmas. Kaleybaras

tai daroma. Labai nustebina, kad būdamas pilietis gali balsuoti kur tik nori, visai nebūtinai ten, kur gyveni. Ilgai perklausinėjau, ar tikrai taip? Ir man patvirtina, – tikrai tikrai.

Svarbiausia, reikia turėti su savim dokumentą, bet nebūtinai pasą, užtenka ir identifikavimo kortelės (nesitikėjau, kad ir Irane tokias jau išduoda), ir piršto, kuriuo pamirkęs į rašalą užantspauduosi. Gali balsuoti ir mažam kaime, ir didžiausiam mieste, toli nuo vietos, kur registruotas. Kaip supratau, išteptas pirštas yra garantas, kad juo nepasinaudosi antrą kartą tą pačią dieną. Taip lengvai nenusiplauna. O ir pirštas juk unikalus. Tik įdomu, kas gi sužiūrėtų visų pirštų atspaudus, jei reikėtų patikrinti.

Niekad nebūtų šovę į galvą, kad taip asmeniškai dalyvausiu Irano prezidento rinkimuose. Bet tarptautinė patirtis jau yra, teko draugą su močiute lydėti į prezidento rinkimus Gruzijoje. O šią akimirką akivaizdu, kad patekau į visai naujų politinių įvykių verpetą. Akys man rodo, jog einu gatvele pro nedidelį parkelį, link durų, saugomų kareivio. Ir mato, kad tas kareivis

su automatu, tokia rusva uniforma. Bet, kad nebaisu. Ir tikrai, kareivis atidaro duris ir šypsodamasis (gal kiek keistai) įleidžia. O čia – šeši rimti vyrai su pareiginėm kortelėm prie švarkų, o tas vienas su automatu lieka prie durų. Toks vaizdelis švarioje rinkimų būstinėje.

– Jokių foto, jokių foto, jokių foto, – kartoja visi, ir tas su automatu pritaria.

Jeigu negalima, tai ko aš čia pulsiu, kad ir veidų, labai išraiškingų, kažkaip nematau. Ir nesu kokios nors agentūros atsiųstas. Bet po kelių minučių, mūsų legaliam balsuotojui hipiui truputį patriukšmavus ir pakalbėjus apie demokratiją, girdžiu.

– Na, gerai, galima foto, – sako, kiek palaukę, – tik va čia galima, mosteli ranka, – o čia ne, jokių foto, svarbu, kad būtų be mūsų ir be rinkimų urnos... Keisti tie žmonių norai. Bet kaip čia prieštarausi, gaila tik, kad mūsų gidas taip greitai balsuoja. Eilių jokių, jau ir vakaras. Šypsodamiesi atsisveikinam.

Po valandėlės prie viešbučio atėjo vienas tvarkingas, gražiai kostiumuotas. Ir susišukavęs labai tvarkingai. Klausinėjo.

Girdžiu

juokas už lango

miestelio gatvėje

gavvus skaidrus moteriškas juokas

varpelio dzinguliavimas prietemoje

tyliai prasivėrus užuolaidai antrame aukšte

kažkas žvilgteli tamsia žvilgančia akimi

Skaniausioji iranietiška duona, iškepta ant akmenukų. Džolfa

Duona

Einu nusipirkt nuostabiosios duonos, kepamos ant įkaitintų akmenų. Visų skaniausia Irano duona, metro ilgio ir gražiai taip gauburėliais nusėta. Stebiu visą žavų jos kepimo procesą, su milžiniška liže besisukiojantį kepėją ir duonos vartytoją, žiūrintį, kad ji gerai iškeptų, nepridegtų. Ši duona ir laikosi gerai, ir skani išlieka ilgai, tiek ilgai, kiek ji dar būna nesuvalgyta.

Kita duonos rūšis, kurią kepa jau modernesniu būdu, ant ratu besisukančių kaip karuselė padėklų, nyrančių į karštą elektrinę krosnį ir priešingoje pusėje pasirodančių su jau iškepta duona. Ši gerokai storesnė, tokia rimtesnė ir dažniau aptinkama.

Dar viena duonos rūšis tai nepaprastai plona, tiesiog pergamentinė duona, valgoma su viskuo ir visur. Ją perka dešimtimis lakštų, o ne po vieną. Ji greitai džiūsta ir trupa, o laikoma krūvoje išlieka drėgna ir lanksti.

Ketvirtoji labiau panaši į paprasčiausią nedidelį pailgą batonėlį, bet tokių turim ir Lietuvoje, tai ką čia jų daug ragausi. Batonas ir lieka batonu.

*ilgoji
ant įkaitintų akmenų
su akmenukais parduodama
trekšt trakšt trikšt
akmenukus išspjauti reikėtų*

Ugninių aguonų laukais

Kaleybar–Ahar–Meshgin Šar

*gailus asiliuko bliovimas
išrėkiantis visą šio pasaulio neteisybę
visą milžinišką nuoskaudą
anksti anksti ryte
bundant*

Išsinešęs plastikines viešbutėlio kėdes į kiemą, dabar rašau dienoraštį. Visus šonus skauda nuo Kaleybaro viešbučio lovos, užtat kaip anksti atsikėliau... Turbūt čia specialiai tokios kietos lovos, kad per dažnai nesuvažiuotų visokie Babako laisvės garbintojai.

Regiu

absoliučiai ugninė

raudona

aguona prie kelio

pieva aguonų raudonų

Kelias ropščiasi į plokščiakalnius. Tolumose kartais nušvinta ryškiai raudoni pievų plotai. Negi aguonos? Tokia ugninė spalva, tokia raudona raudona. Tik svajonėse ir sapnuose tai galėjau pamatyti, o čia...

Neįmanoma nesustoti, ir patys iraniečiai nepravažiuoja, visas takelių labirintas išmindytas aguonų pievoje. Ir nusifotografuoti, taip taip, nusifotografuoti, kad išliktum toje pievoje dar ne vieną valandą, dieną, metus. Seniai nemačiau tokio spalvingumo, paprastais žodžiais nenusakomo grožio, ir tokio ryškaus ugniniai raudono. Ne veltui ir plakatai, skirti žuvusiems kare, vaizduoja juos aguonų laukų fone. Nenusakomai veikia.

Toliau už Aharo – miestelio tyruose – sukam į kairę, į slėnį, pilną trešnių. Pardavėjai sustoję prie kelio siūlo, mojuoja, kviečia, duoda ragauti, o jei nori pats pasiskinti, tai sako, prašau, tik kaina ta pati, ar jau pririnktų pirksi, ar pats rinksi. Vaikinukai su motociklu kviečia važiuot į jų sodą. Oi, sako, kiek ten trešnių. Skinsit, kiek norėsit.

O čia pat dideliame medyje regiu vieną linguojančią skynėją, pasikaišusią sijonus ir išlipusią taip aukštai, kad baisu žiūrėti. Medis ten jau plonas ir truputį siūbuoja, linguoja. Drąsi. Sunku įsivaizduot, kaip ji ten įlipo ir kaip išlips. O jos senelis atsisėdęs ant žemės jaukiame šešėlyje trešnes skina jau nuo nulaužtų šakų

Trešnių siūlytojai prie kelio

ir visiškai dėl nieko nesijaudina. Darbo pasidalijimas. Ir saldžios trešnės, ir slėnis visas saldus. Ir patirtis saldi.

Tik nereikia atsisakyti. Visko, ar tai būtų sirpstančios trešnės, ar abrikosai, ar persikai, manant, kad toliau jų bus dar daugiau ir dar saldesnių... Ragauki čia, kitam slėnyje nežinia, kas bus... Iš viso, jei slėnis bus.

Ir tikrai, toliau prasidėjusios pievos iki Ardabilio buvo užsėtos kviečiais, jokių pakelės medžių. Tik toliuose boluojančios baltos viršūnės.